Yasak İptal, Teminat İade Edilmedi

MAHKEME	KARAR TARİHİ	SONUÇ
Anayasa Mahkemesi İkinci Bölüm	29.01.2026	İhlal

ESAS NO	İLGİLİ HÜKÜMLER
2021/11695	Anayasa 35, Anayasa 13, 4734 SK 11, 6216 SK 50

ÖZET

İhaleden yasaklama kararı kesin yargı kararıyla iptal edilen şirketin irat kaydedilen 10.210,62 TL teminatı için açtığı tam yargı davası BİM'ce reddedildi. AYM, Danıştay'ın yerleşik içtihadından gerekçesiz sapıldığını belirterek mülkiyet hakkının ihlaline ve yeniden yargılamaya karar verdi.

Bu kararın özeti ve değerlendirmesi
savun.av.tr/ihaleden-yasaklama-iptali-teminat-irat-mulkiyet-aym-2021-11695/ →

Karar metni

Anayasa Mahkemesi Kararlar Bilgi Bankası sisteminde yayımlandığı hâliyle aktarılmıştır. Heyet, raportör ve vekil adları derlemeye alınmamıştır.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ ANAYASA MAHKEMESİ İKİNCİ BÖLÜM KARAR

Başvuru Numarası: 2021/11695

Karar Tarihi: 29/1/2026

R.G. Tarih ve Sayı: 16/7/2026 - 33311

GİZLİLİK TALEBİ KABUL

(Heyet, raportör, başvurucu ve vekil bilgileri derlemeye alınmamıştır; başvurucu şirketin kimliği karar gereği gizlidir.)

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, ihaleden yasaklama kararının yargı kararıyla iptal edilmesine rağmen teminat mektubunun irat kaydedilmesi sonucu uğranılan zararın tazmin edilmemesi nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

A. İhaleden Yasaklama Kararına İlişkin Yargısal Süreç

2. Başvurucu Şirket hakkında Millî Savunma Bakanlığı (İdare) tarafından 9/10/2012 tarihinde 1 yıl süreyle ihalelere katılmaktan yasaklama kararı verilmiştir. İhaleden yasaklama kararının gerekçesi başvurucu Şirketin Türkiye temsilcisi ve müdürü olan (şirket temsilcisi) hakkında Sincan 1. Asliye Ceza Mahkemesinde resmî belgede sahtecilik, edimin ifasına fesat karıştırma suçlarından 26/4/2012 tarihinde kamu davası açılmasıdır.

3. Başvurucu Şirket ihaleden yasaklama kararının iptali için Ankara 1. İdare Mahkemesinde (Mahkeme) iptal davası açmıştır.

4. Mahkeme 17/4/2014 tarihinde ihaleden yasaklama kararını iptal etmiştir. Mahkeme, iptal kararının gerekçesinde 1/11/2012 tarihli ve 6359 sayılı Kanun'un 1. maddesiyle yapılan değişiklikten sonra "Bu Kanun ve diğer kanunlardaki hükümler gereğince geçici veya sürekli olarak idarelerce veya mahkeme kararıyla kamu ihalelerine katılmaktan yasaklanmış olanlar ile 12.04.1991 tarihli ve 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu kapsamına giren suçlardan veya örgütlü suçlardan veyahut kendi ülkesinde ya da yabancı bir ülkede kamu görevlilerine rüşvet verme suçundan dolayı hükümlü bulunanlar" hakkında ihaleden yasaklama kararı verilebileceği, haklarında kamu davası açılmasına karar verilenler yönünden ise bu kararın verilemeyeceğini açıklamıştır.

5. İptal kararı temyiz ve karar düzeltme aşamalarından geçerek kesinleşmiştir.

B. Bireysel Başvuru Konusu Tam Yargı Davasına İlişkin Süreç

6. Başvurucu Şirket, ihaleden yasaklama kararının yargı kararıyla iptal edilmesi sonrasında anılan ihalede 10.210,62 TL tutarındaki teminat mektubunun irat kaydedilmesi nedeniyle uğradığı zararın irat kaydedilme tarihinden itibaren işletilecek yasal faizi ile birlikte tahsiline karar verilmesi istemiyle Ankara 6. İdare Mahkemesinde (İdare Mahkemesi) tam yargı davası açmıştır. Dava dilekçesinde teminat mektubunun irat kaydedilmesine gerekçe gösterilen ihaleden yasaklama kararının yargı kararıyla iptal edildiğini belirterek zararının giderilmesini istemiştir.

7. İdare Mahkemesi 25/3/2020 tarihinde davanın kabulüne, işlem nedeniyle uğradığı 10.210,62 TL zararın davanın açıldığı tarihten (20/9/2019) itibaren uygulanacak yasal faiziyle birlikte başvurucu Şirkete ödenmesine karar vermiştir. İdare Mahkemesi, gerekçesinde dava konusu maddi zararı doğuran teminat mektubunun gelir kaydedilmesi işleminin dayanağı olan ihaleden yasaklama kararının yargı kararı ile iptal edildiğini, böylece zarara sebep olan idari işlemin hukuka aykırı olduğunun ortaya konulduğunu ifade etmiştir.

8. İdare, İdare Mahkemesi kararına karşı istinaf kanun yoluna başvurmuştur. Ankara Bölge İdare Mahkemesi 8. İdari Dava Dairesi (Bölge İdare Mahkemesi) 31/12/2020 tarihinde istinaf başvurusunun kabulüne, İdare Mahkemesi kararının kaldırılmasına ve davanın reddine kesin olarak karar vermiştir. Bölge İdare Mahkemesi gerekçesinde, ihalelere katılmaktan yasaklama işlemi ile geçici teminatın irat kaydedilmesi işleminin birbirinden farklı olduğunu, sebepleri aynı olaya dayansa da şartların ve doğurduğu sonuçların farklı olacağını, bu sebeple işlemlerden biri hakkında verilmiş yargı kararının diğeri yönünden bağlayıcılığı olmadığını, ihaleden yasaklama kararının iptaline yönelik yargı kararının 6359 sayılı Kanun'la yapılan değişiklik sonrası lehe

düzenleme yapılması gerekçesine dayandığını, idarenin tazminle veya iadeyle yükümlü tutulmasını gerektirecek herhangi bir hizmet kusuru tespiti içermediğini açıklamıştır.

9. Başvurucu, nihai kararı 25/2/2021 tarihinde öğrendikten sonra 23/3/2021 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

10. Başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

11. Başvurucu, hukuka aykırı olduğu yargı kararıyla tespit edilen ihaleden yasaklama işlemine dayanılarak irat kaydedilen teminat mektubu nedeniyle uğradığı zarar tazmin edilmediğinden adil yargılanma hakkının ve mülkiyet hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

12. Adalet Bakanlığı (Bakanlık) görüşünde; iddiaların kanun yolu şikâyeti niteliğinde olup olmadığının kabul edilebilirlik açısından değerlendirilmesi gerektiği, yargı mercilerinin kararlarında bariz takdir hatası veya açık keyfîlik oluşturan herhangi bir durum olmadığı, somut başvuruda idari yargı mercilerinin dava konusu maddi olay ve olgular ile delilleri değerlendirdiği, hukuk kurallarının yorumlanması ve uygulanmasını, uyuşmazlıkla ilgili vardıkları sonucu ve kullandıkları takdir yetkisinin sebeplerini gerekçelendirdikleri bildirilmiştir. Başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı başvuru formundaki iddialarını yinelemiştir.

13. Başvuru, mülkiyet hakkı kapsamında incelenmiştir.

14. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

15. Anayasa'nın 35. maddesiyle güvenceye bağlanan mülkiyet hakkı, ekonomik değer ifade eden ve parayla değerlendirilebilen her türlü mal varlığı hakkını kapsamaktadır (AYM, E.2015/39, K.2015/62, 1/7/2015, § 20). Başvurucu Şirketin yatırdığı teminat mektubunun mülk teşkil ettiği hususunda tartışma bulunmamaktadır (Doğcan İnşaat Taahhüt Sanayi ve Ticaret A.Ş. [2. B.], B. No: 2014/1759, 11/12/2018, § 48).

16. Malikin mülkünü kullanma, mülkün semerelerinden yararlanma ve mülkü üzerinde tasarruf etme yetkilerinden herhangi birinin sınırlanması mülkiyet hakkına müdahale teşkil eder ((emsal başvuru) [1. B.], B. No: 2014/1546, 2/2/2017, § 53). Anayasa'nın 35. maddesi ile mülkiyet hakkına temas eden diğer hükümleri birlikte değerlendirildiğinde Anayasa'nın mülkiyet hakkına müdahaleyle ilgili üç kural ihtiva ettiği hatırlatılmalıdır (Anayasa'nın 35. maddesinin yapısı ve içerdiği üç kural ile ilgili olarak bkz. B. No: 2014/1546, §§ 55-58). Somut olayda İdarenin teminat mektubunu irat kaydetmesi nedeniyle başvurucunun mülkiyet hakkına müdahale edilmiştir. Mülkiyet hakkına yapılan müdahalenin türü belirlenirken sonucu yanında müdahalenin amacının da dikkate alınması gerekir. Yetkili kamu otorite ve organlarınca getirilen yasak ve önlemlere aykırı davranılması karşılığında mali nitelikte yaptırım öngörülmesi, ilgili yasak veya önlemle korunan hukuki yararın temas ettiği ekonomik ve sosyal alanın kontrolü amacına yöneliktir. Burada devlet,

koyduğu yasak veya öngördüğü yükümlülüğe aykırı davranışı yaptırıma bağlamak suretiyle kurduğu sosyal ve ekonomik düzenin devamlılığını ve korunmasını hedeflemektedir. Bu nedenle kamu yükümlülük ve yasaklarına aykırı davranış nedeniyle mali nitelikte yaptırım uygulanması suretiyle mülkiyet hakkına yapılan müdahale mülkiyetin kontrolü kapsamında görülmelidir ((emsal başvuru) [2. B.], B. No: 2014/12849, 20/7/2017, § 68). Kamu ihaleleri için getirilen koşullara aykırı davranılması durumunda ise yaptırım olarak teminatın gelir kaydedilmesi öngörülmüştür. Dolayısıyla müdahalenin amacı gözetildiğinde başvurunun mülkiyetin kamu yararına kullanımının kontrolü veya düzenlenmesi biçimindeki üçüncü kural kapsamında incelenmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

17. Anayasa'nın 35. maddesinde mülkiyet hakkı sınırsız bir hak olarak düzenlenmemiş, bu hakkın kamu yararı amacıyla ve kanunla sınırlandırılabileceği öngörülmüştür. Mülkiyet hakkına müdahalede bulunulurken temel hak ve özgürlüklerin sınırlandırılmasına ilişkin genel ilkeleri düzenleyen Anayasa'nın 13. maddesinin de gözönünde bulundurulması gerekmektedir. Dolayısıyla mülkiyet hakkına yönelik müdahalenin Anayasa'ya uygun olabilmesi için müdahalenin kanuna dayanması, kamu yararı amacı taşıması ve ayrıca ölçülülük ilkesi gözetilerek yapılması gerekir (B. No: 2014/1546, § 62).

18. Anayasa'nın 35. maddesinin ikinci fıkrasında mülkiyet hakkının ancak kamu yararı amacıyla kanunla sınırlanabileceği belirtilmek suretiyle mülkiyet hakkına yönelik müdahalelerin kanunda öngörülmesi gereği ifade edilmiştir. Öte yandan Anayasa'nın temel hak ve özgürlüklerin sınırlandırılmasına ilişkin genel ilkelerin düzenlendiği 13. maddesinde de hak ve özgürlüklerin ancak kanunla sınırlanabileceği temel bir ilke olarak benimsenmiştir. Buna göre mülkiyet hakkına yapılan müdahalelerde dikkate alınacak öncelikli ölçüt, müdahalenin kanuna dayalı olmasıdır. Bu ölçütün sağlanmadığı tespit edildiğinde diğer ölçütler bakımından inceleme yapılmaksızın mülkiyet hakkının ihlal edildiği sonucuna varılacaktır (Ford Motor Company [2. B.], B. No: 2014/13518, 26/10/2017, § 49).

19. Başvuru konusu olayda teminat mektubunun irat kaydedilmesi işleminin sebep unsuru olan ihaleden yasaklama kararı hukuka aykırı bulunarak Mahkemece iptal edilmiş, bu karar temyiz ve karar düzeltme aşamalarından geçerek kesinleşmiştir. Dolayısıyla başvurucunun teminat mektubunun irat kaydedilmesine neden olan idari işlemin hukuka aykırı olduğu yargılama süreci sonunda kesinleşmiş bir yargı kararıyla tespit edilmiştir. Bu aşamadan sonra Anayasa Mahkemesince yapılacak inceleme iptal kararı sonrası ihlalin giderilip giderilmediğine yönelik olacaktır.

20. İdari bir işlemin iptali yönünde verilen mahkeme kararı, söz konusu işlemin hukuka aykırı olduğunu tespit etmekte ve işlemi ortadan kaldırmaktadır. Karara konu idari işlem ve bu işlemin doğurduğu hukuksal sonuçlar iptal kararı üzerine geriye etkili olarak ortadan kalkmakta ve idari işlem hiç alınmamış sayılmaktadır ((emsal başvuru) [2. B.], B. No: 2019/39177, 11/1/2023, § 52). Anayasa Mahkemesi iş müfettişliğine atamanın geciktirilmesinin hukuka aykırı olduğunun mahkemelerce tespit edilmesine karşılık uğranılan parasal hak kayıplarının karşılanmadığı şikâyetine ilişkin bir başvuruyu (emsal başvuru) ([GK], B. No: 2019/12998, 1/12/2022) kararında incelemiştir. Anılan kararda idari işlemin iptal edilmesi ve başvuruculların atanma işlemlerinin

tamamlanması mağduriyetlerini hafifletse de tam olarak gidermediği, mağduriyetin gerçek manada ortadan kalkabilmesi için başvurucuların mülkiyet hakkının ihlali sebebiyle oluşan zararlarının da karşılanması gerektiği belirtilmiştir (B. No: 2019/12998, § 42; sürücü belgesinin alıkoyulmasına yönelik işlemin mahkeme kararıyla iptali sonrası uğranılan zararların tazmin edilmemesinin mülkiyet hakkını ihlal ettiğine yönelik olarak bkz. (emsal başvuru) [2. B.], B. No: 2020/17774, 18/9/2024).

21. İncelenen olayda başvurucu, ihaleden yasaklama işleminin yargı kararıyla iptal edilmesi sonucunda uğradığı zararların tazmini talebiyle tam yargı davası açmıştır. İdare Mahkemesi davayı kabul etmesine karşın Bölge İdare Mahkemesi ihalelere katılmaktan yasaklama işlemi ile geçici teminatın irat kaydedilmesi işleminin birbirinden farklı olduğunu ve işlemlerden biri hakkında verilmiş yargı kararının diğeri yönünden bağlayıcılığı olmadığını, idarenin tazminle veya iadeyle yükümlü tutulmasını gerektirecek herhangi bir hizmet kusuru bulunmadığını belirterek davayı reddetmiştir (bkz. § 8).

22. Hukuk devletinde idare, hukuka aykırı olarak tesis ettiği işlemlerin sebep olduğu ihlalleri giderme yükümlülüğü altındadır. İdare, eski hâle getirme (restitutio in integrum) ilkesi gereğince kişiyi, hukuka aykırı işlem tesis edilmemiş olsaydı kişi hangi durumda olacaksa ona mümkün olduğunca en yakın konuma getirmekle yükümlüdür. Bu bağlamda İdarenin ihaleden yasaklama kararının yargı kararıyla iptal edilmesine karşılık başvurucu Şirketin teminatının gelir kaydedilmesi nedeniyle uğradığı zararları tazmin etmediği hâllerde yükümlülüklerini bütünüyle ifa ettiği söylenemeyecektir. İhlalin tam olarak giderilebilmesi için hukuka aykırı olduğu yargı kararıyla tespit edilen işlem nedeniyle başvurucunun uğradığı zararlar da tazmin edilmelidir (benzer yöndeki değerlendirmeler için bkz. B. No: 2019/12998, § 45; B. No: 2020/17774, § 20). Danıştay içtihatları incelendiğinde ihaleden yasaklamaya ilişkin işlemlerin hukuka aykırı bulunarak yargı kararıyla iptal edildiği hâllerde iptal kararıyla birlikte teminatın irat kaydına yönelik hukuki sebebin de yargı kararlarıyla ortadan kalktığı, bu nedenle irat kaydedilen teminatın yasal faiziyle birlikte ödenmesi gerektiğinin yerleşik bir uygulama hâlini aldığı görülmüştür (Danıştay Onüçüncü Dairesinin 6/6/2023 tarihli ve E.2023/1629, K.2023/2891; 4/4/2023 tarihli ve E.2020/625, K.2023/1603; 17/6/2021 tarihli ve E.2015/4183, K.2021/2363; 5/3/2019 tarihli ve E.2013/754, K.2019/663; 2/10/2023 tarihli ve E.2017/727, K.2023/3826 sayılı kararları). Bölge İdare Mahkemesi davanın reddine ilişkin kararında yukarıda belirtilen yerleşik içtihattan sapılmasını haklı kılacak nitelikte somut ve özgün herhangi bir gerekçe ortaya koyamamıştır.

23. Dolayısıyla ihaleden yasaklama kararının yargı kararıyla iptali suretiyle tespit edilen ihlalin yol açtığı sonuçların tam olarak giderilmesi Bölge İdare Mahkemesinin kararı nedeniyle önlenmiştir. Bu durumda başvurucu Şirkete aşırı ve olağan dışı bir külfet yüklendiğinden kamu yararı ile mülkiyet hakkının korunması arasındaki adil dengenin başvurucu Şirket aleyhine bozulduğu, mülkiyet hakkına yapılan müdahalenin ölçüsüz olduğu sonucuna varılmıştır.

24. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

25. Başvurucu; ihlalin tespiti, yeniden yargılama yapılması ile miktar belirtmeksizin maddi tazminat talebinde bulunmuştur.

26. Başvuruda tespit edilen anayasal hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerinin yapması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. (emsal başvuru) [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; (emsal başvuru) [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; (emsal başvuru) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100).

27. İhlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasının yeterli bir giderim sağlayacağı anlaşıldığından tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Kamuya açık belgelerde başvurucunun kimliğinin gizli tutulması talebinin KABULÜNE,

B. Mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

C. Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

D. Kararın bir örneğinin mülkiyet hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere Ankara Bölge İdare Mahkemesi 8. İdari Dava Dairesine (E.2020/1237, K.2020/2771) iletilmek üzere Ankara 6. İdare Mahkemesine (E.2019/1833, K.2020/740) GÖNDERİLMESİNE,

E. Başvurucunun tazminat talebinin REDDİNE,

F. 487,60 TL harç ve 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 40.487,60 TL yargılama giderinin başvurucuya ÖDENMESİNE,

G. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal faiz UYGULANMASINA,

H. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 29/1/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.